

S.p. ali osebna dopolnilna dejavnost (ODD)?

Pri s.p.-ju ločimo dva tērmina, in sicer redni s.p. in popoldanski s.p. Pravni status rednega s.p. in popoldanskega s.p. je popolnoma enak. Prav tako so enake dolžnosti in pravice med rednim s.p. in popoldanskim s.p. Razlika je le v plačilu prispevkov za socialno varnost. Pri rednem s.p. to pomeni, da si ta oseba prispevke za socialna zavarovanja plačuje sama. Pri popoldanskem s.p. pa, da je ta oseba redno zaposlena in ji delodajalec plačuje osnovne prispevke.

Postopek ustanovitve s.p. lahko bodoči podjetnik uredi na SPOT točkah, preko spletnega portala SPOT z uporabo kvalificiranega digitalnega potrdila ali pa na izpostavah AJPES. Postopek je v celoti brezplačen.

Samostojni podjetnik lahko registrira več dejavnosti, število dejavnosti ni omejeno. Za določene dejavnosti so lahko določeni pogoji, ki jih mora samostojni podjetnik izpolnjevati (obratno dovoljenje, licence, vpisi v določene registre ...). Izpolnjevanje pogojev za opravljanje dejavnosti podjetnika preverjajo pristojne inšpekcijske službe. Prav tako lahko podjetnik tudi kasneje, po ustanovitvi, po potrebi dodaja dejavnosti. Tudi ta storitev ja na SPOT točkah brezplačna.

Popoldanski s.p. lahko odpre oseba, ki je redno zaposlena za polni delovni čas (40 ur/teden) in si želi registrirati podjetje zato, da lahko še dodatno, popoldan, opravlja neko dejavnost in za to legalno izstavlja račune, tj. za dejavnost, ki jo opravlja v okviru popoldanskega s.p.

S.p. lahko ustanovijo le poslovno sposobne osebe. Podjetja ne more ustanoviti oseba, ki:

- je bila v zadnjih 12 mesecih objavljena na seznamu davčnih neplačnikov ali nepredlagateljev davčnih obračunov;
- ima delež, višji od 25%, v gospodarski družbi, ki je objavljena na seznamu davčnih neplačnikov ali nepredlagateljev davčnih obračunov za zadnjih 12 mesecev;
- je bila udeležena z več kot 50% neposrednim deležem v kapitalu d.o.o., ki je bila v zadnjem letu izbrisana iz sodnega registra brez likvidacije na podlagi Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju;
- je bila pravnomočno obsojena na kazen zopora zaradi določenih kaznivih dejanj, ki so navedene v 1. točki prvega odstavka 10. člena ZGD-1;
- ji je bila v zadnjih 3 letih s pravnomočno odločbo Inšpektorata RS za delo ali FURS dvakrat izrečena globa v zvezi s prekrškom za delo in zaposlovanjem na črno.

Popoldanskega s.p. ne morejo odpreti študenti in upokojenci in tudi ne osebe, ki so zaposlene za krajši delovni čas.

Študent lahko odpre redni s.p., kar pa vpliva na njegove ugodnosti iz statusa študenta. Če redni študent odpre s.p. tako izgubi pravice:

- do bivanja v študentskem domu;
- do subvencionirane prehrane;
- do državne štipendije;
- do statusa vzdrževanega družinskega člana

Lahko pa odpre redni s.p. izredni študent in si sam plačuje polne prispevke.

Za upokoјence pa obstajajo načini, na podlagi katerih lahko imajo le-ti s.p. in ob tem prejemaјo delno pokojnino:

- upokoјenec s.p. lahko dela polovični delovni čas (najmanj 4 ure dnevno ali 20 ur tedensko) in hkrati prejema delno pokojnino;
- reaktivacija omogoča že upokoјenim osebam ponovni vstop v obvezno zavarovanje (odprtje s.p.), ob hkratnem uživanju sorazmerne pokojnine;
- če ima oseba redni s.p. in izpolnjuje pogoje za pridobitev pokojnine, lahko vloži zahtevo po izplačilu 40% pokojnine, do katere bi bila upravičena na dan njene uveljavitve. Ta se ji lahko izplačuje 3 leta, kasneje pa se ji izplačuje 20% starostne pokojnine.

Osebe, ki so zaposlene za krajši delovni čas od polnega (40 ur tedensko), pa se lahko za preostanek manjkajoče tedenske delovne obveznosti samozaposlijo in na podlagi samozaposlitve plačujejo prispevke do polne delovne obveznosti (sorazmerni del prispevkov).

Razlika med popoldanskim in rednim s.p. je torej v plačilu socialnih prispevkov. Pri popoldanskem s.p. se plačujejo samo pavšalni prispevki, ki trenutno znašajo 77,29 EUR. Popoldanski s.p. pa mora biti tudi obvezno zavarovan za invalidnost, telesno okvaro ali smrt, ki je posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni pri opravljanju navedene dejavnosti.

Za osebno dopolnilno delo (ODD) pa se šteje predvsem občasna pomoč in občasno delo, izdelovanje domačih izdelkov ter nabiranje gozdnih sadežev in zelišč. Osebno dopolnilno delo je oblika opravljanja dela preko vrednotnice, opravlja jo lahko kdorkoli, ne glede na trenutni status. To pomeni, da jo lahko opravljajo tudi študentje, dijaki, brezposelni in tudi upokoјenci. Priglasitev ODD pa se ne more urediti na SPOT točkah, ampak se ureja na upravnih enotah oz. preko spletnega portala AJ PES z uporabo kvalificiranega digitalnega potrdila.

Oseba, ki opravlja ODD, mora pred začetkom opravljanja dela pridobiti vrednotnico. Vrednotnica je dokument, na podlagi katerega se lahko opravlja osebno dopolnilno delo in s katero se za izvajalca plačajo prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

Pod osebno dopolnilno delo spadata 2 skupini dejavnosti:

1. skupina – v to skupino uvrščamo tista dela, ki jih fizična oseba opravlja za drugo fizično osebo (ne sme pa to biti pravna oseba, kot je na primer s.p., d.o.o., zavod, društvo ali podobno):
 - občasna pomoč v gospodinjstvu, pomoč pri čiščenju stanovanja ali stanovanjske stavbe, vzdrževanje pripadajočih zunanjih površin;
 - občasna pomoč pri kmetijskih delih;
 - občasno varstvo otrok, pomoč starejšim, bolnim ali invalidom na domu, spremstvo oseb, ki potrebujejo nego;
 - občasne inštrukcije kot pomoč pri izpolnjevanju šolskih ali študijskih obveznosti;
 - občasno prevajanje ali lektoriranje;

- občasno izvajanje umetniških oziroma drugih kulturnih vsebin ob zasebnih dogodkih;
 - občasna pomoč pri oskrbi hišnih ljubljencev na domu lastnika živali.
2. skupina – v to skupino pa spadajo izdelki, ki jih oseba izdeluje sama:
- izdelovanje in prodaja izdelkov domače ali umetnostne obrti v skladu z zakonom, ki ureja obrtno dejavnost in ki niso namenjeni zaužitju;
 - izdelovanje izdelkov, ki niso namenjeni zaužitju in jih je možno izdelovati na domu pretežno ročno ali po pretežno tradicionalnih postopkih, popravilo in prodaja le-teh;
 - nabiranje in prodaja gozdnih sadežev in zelišč v njihovi osnovni obliki;
 - mletje žita, žganje apna ali oglja na tradicionalen način in prodaja.

Pri 1. skupini dejavnosti kupi vrednotnico naročnik, pri 2. skupini dejavnosti pa izvajalec dela sam. Vrednotnica velja za koledarski mesec in stane 10,81 EUR. S plačilom vrednotnice naročnik in izvajalec poskrbita za zakonito naročilo in izvedbo dela. Izvajalec ima s tem tudi večjo socialno varnost.

Vir: <https://www.informiran.si>

Pripravila:
Brigita Drevenšek
SPOT Svetovanje Podravje